

Motion till riksdagen 2024/25:3052

av **Annika Hirvonen m.fl. (MP)**

Stärkta rättigheter för människor på flykt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnkonventionen ska få fullt genomslag i utlänningslagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid alla tillfällen ha barnets bästa i centrum och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnspecifika asylskäl och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka asylsökande barns rätt att återförenas med sina föräldrar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte splittra familjer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återuppta utredningen gällande medicinska åldersbedömningar samt stärka rättssäkerheten för medicinska åldersbedömningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut gällande uppehållstillstånd ska utgå från ansökningstillfälle och inte beslutstillfälle när det gäller om personen ska betraktas som barn eller inte, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att unga personer med stark anknytning till Sverige ska ges större möjligheter till uppehållstillstånd i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra de förslag som lagts fram i SOU 2017:84 gällande praktiska verkställighetshinder och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja dagersättningen för asylsökande och ukrainska flyktingar som får skydd enligt massflyktsdirektivet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en kriskommission mot barnfattigdom och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar och andra som flyttar till Sverige ska ha samma rätt till föräldraförsäkring som andra och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar och andra som flyttar till Sverige ska ha samma rätt till barnbidrag som andra och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar och andra som flyttar till Sverige ska ha samma rätt till flerbarnstillägg som andra och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar och andra som flyttar till Sverige ska ha samma rätt till bostadsbidrag som andra och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar och andra som flyttar till Sverige ska ha samma rätt till personlig assistans som andra och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar och andra som flyttar till Sverige ska ha samma rätt till merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag som andra och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar från Ukraina ska ges samma rättigheter till barnbidrag och andra bosättningsbaserade rättigheter som gäller för andra som är folkbokförda i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om folkbokföring vid beviljande av ettåriga uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar från Ukraina ska ges samma rätt till LSS som andra som är folkbokförda i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjd dag ersättning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till CSN för ukrainska flyktingar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra permanenta uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten för barn som saknar uppehållstillstånd, barn födda utomlands och barn med okänt medborgarskap att bli svenska medborgare och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte införa angiverisystem och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundskoleutbildningen ska vara obligatorisk för asylsökande barn, barn som saknar uppehållstillstånd och barn med tillfälligt uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Barnrättskommittén framställde under 2023 en rapport där man kategoriskt utvärderade huruvida Sverige uppfyllde sina konventionsåtaganden. Rådande konsensus är att vi som land har storskaliga brister och kontinuerligt kränker barns rättigheter, särskilt för de grupper som är mest utsatta och vars rättigheter det är viktigast att skydda. Att som barn vara asylsökande eller statslös är bland det farligaste som finns; därför är det mycket oroande att regeringens och Tidöpartiernas politik gör att Sverige som land ytterligare kommer att inskränka de få rättigheter och tryggheter som denna grupp har. Den migrationspolitik som i dagsläget förs från Tidöpartiernas håll ämnar stänga dörrar för så många barn som möjligt och misstänkliggöra de få som faktiskt lyckas ta sig hit. Det verkar som att man fått det hela om bakfoten; asylsökande barn har inte skyldigheter gentemot oss, det är vi som har skyldigheter gentemot dem. Det är vår uppgift att upprätthålla alla barns rättigheter, oavsett deras nationalitet.

FN:s kommitté för barns rättigheter delar även vår syn på Tidöavtalets målsättning och uttrycker stark oro för de 33 restriktiva migrationsreformer man föreslagit som ytterligare begränsar asylsökande barns rättigheter. Miljöpartiet förespråkar, i kontrast till Tidöpartierna, en migrationspolitik som kännetecknas av medmänsklighet och empati, där barns rättigheter respekteras och tillgodoses. Vi vill därför utifrån Barnkommitténs rapport framställa förslag i enlighet med dess slutsatser och utarbeta en migrationspolitik som sätter barnen i främsta rummet.

Barnkonventionen

När Sverige år 1990 ratificerade barnkonventionen förväntades det att den skulle få stort genomslag samt förstärka barns rättigheter och förbättra barns generella status inom det internationella samfundet. Inte minst förväntades detta av Sverige, ett av de första länderna att skriva under konventionen. Det vi istället sett är tvister mellan FN och Sverige, där vi som land kontinuerligt kritiserats för vår bristfälliga praktiska implementering av barnkonventionen i svensk lag. Stark kritik har riktats mot det bristfälliga utrymme barnkonventionen getts i utlänningslagen, och särskilt fokus har legat på frånvaron av att i alla tillfällen se till barnets bästa. Principen om att alltid beakta vad som anses som barnets bästa är ett absolut fundament i konventionen och bör genomsyra hur övriga bestämmelser ska tolkas och appliceras. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att barnkonventionen måste få fullt genomslag i utlänningslagen.

Barnets bästa

Svensk migrationspolitik som den är utformad, och fortsätter att utformas i Tidöavtalet, påvisar stora brister från ett barnrättsperspektiv. Den restriktiva migrationspolitik man förespråkar är i stor utsträckning utformad på basis av undantag, inte regel, och när man höjer tröskeln för såväl vuxna som barn, när barn blir utvisade till länder de saknar någon som helst koppling till, när barn utvisas utan sina familjer eller när barn utvisas till länder där de hotas till livet, påvisar man tydligt att principen om barnets bästa inte

är någonting som appliceras i praktiken. Miljöpartiet förespråkar därför att principen om att alltid beakta vad som bedöms vara barnets bästa ska få ytterligare och explicit genomslag i utlänningslagen samt att man genomför en utredning om hur myndigheter rent praktiskt ska applicera denna bestämmelse. Detta är i enlighet med barnrättskommitténs rekommendationer och bör präglade varje aspekt av barns asylansökningsprocess.

Hur bedömningen av barnets bästa görs i praktiken får också stora följder för utfallet vid ansökan om internationellt skydd. Om ett barn i en familj får sin sak prövad först eller om det först är förälderns sak som prövas kan exempelvis leda till helt olika utfall vad gäller barnets bästa. Idag bedöms förälderns situation först och sedan ställer myndigheterna typiskt sett frågan om barnets bästa är att stanna i Sverige utan sin förälder eller att följa med mamman eller pappan till hemlandet. För att barnets bästa ska få genomslag fullt ut behöver barnets situation bedömas först. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att vid alla tillfällen ha barnets bästa i centrum.

Barnspecifika asylskäl

Barn kan förföljas på samma grunder som en vuxen, men även barn på flykt är de facto mer utsatta än vuxna, just eftersom att de kan utsättas för förföljelse som grundar sig i att de är barn. Barn som får avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd och utvisas kan utsättas för barnspecifika hot som direkt kränker deras rättigheter. Det är därför ytterst problematiskt att man inte tar hänsyn till detta i asylprocessen. Det handlar om rättigheter som barn åtnjuter just för att de är barn, rättigheter som man inskränker genom att neka dem uppehållstillstånd. Barnspecifika asylskäl kan handla om att barn, i det fall de utvisas, kan tvingas ingå barnäktenskap eller bli barnsoldater eller utsättas för könsstympning.

Det är därför oerhört beklagligt att barnspecifika asylskäl ofta försummas eller bortprioriteras i bestämmandet om uppehållstillstånd. Detta sker trots att ett uppehållstillstånd bör bedömas ligga i barnets bästa intresse. Att barnspecifika asylskäl inte prioriteras grundar sig huvudsakligen i en bristfällig rättsprocess från ett barnperspektiv. I vissa fall ges inte barn tillräcklig möjlighet att berätta om sina asylskäl; det kan handla om att barnet i fråga inte fått tillgång till tolk eller tillräckligt med information om hur asylprocessen ser ut eller att barnet inte ges tillräckligt med stöd och förtroende för att våga berätta.

I andra fall handlar det om att rättsprocessen är helt bakvänd. Ett barn kan ha goda förutsättningar för att få uppehållstillstånd, men på grund av att förälderns asylskäl prioriteras framför barnets så bedöms det ligga i barnets intresse att inte skiljas från sin familj, även om barnet vid utvisning hotas av barnspecifik förföljelse. Detta tyder på en oerhörd brist i fråga om både asylprocessens rättssäkerhet och appliceringen av barnkonventionens stadgar. Ett barn som omfattas av barnspecifika asylskäl ska få sitt ärende betraktat i första hand; efter det kan man applicera barnets rätt att inte skiljas från sin familj.

Barnspecifika asylskäl måste bearbetas tydligare i migrationslagstiftningen, både rent juridiskt och även praktiskt i applikationen. Detta dels för att säkerställa rättssäkerheten i asylprocessen för barn, dels för att Sverige till fullo ska kunna fullgöra sina konven-

tionsåtaganden. Även barnrättskommittén yrkar på att Sverige ska integrera barnspecifik förföljelse i migrationslagstiftningen samt säkerställa att barn som ansöker om asyl bedöms utifrån ett individuellt perspektiv. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om genomförandet av förslagen kring barnspecifika asylskäl.

Barn har rätt att återförenas med sin familj

Enligt konventionen är det varje barns rätt att inte behöva skiljas från sina föräldrar, och i de fall detta inträffar har de rätt att återförenas med sin familj. Familjen har en fundamental betydelse för barns utveckling och det är ofta där man känner sig som tryggast. När barn separeras från sina föräldrar kan det ha förödande konsekvenser för barnen, både psykologiskt och för deras reella livsutsikter. Att separeras från en förälder kan ha långtgående konsekvenser för barns psykologiska mognad. Barn kan exempelvis utveckla svårigheter med att känna tillit eller knyta meningsfulla band till folk i sin omgivning. Röda Korset har uppgivit i sin rapport Konsekvenser av den nya lagen att många föräldrar inte klarar av att bibehålla kontakten med sina barn på lång distans, eftersom barnen bara gråter när de ringer.

Att situationer som denna inte står ut från mängden kan i stor utsträckning tillskrivas det försörjningskrav som åligger efter tre månader. Försörjningskravet har en rad oavsedda konsekvenser. Dels leder det till att människor som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd tar första bästa jobb istället för att exempelvis validera en högre utbildning och därefter ta ett mer kvalificerat arbete. Detta leder inte enbart till en åtstramad ekonomisk situation för individen, utan även till att andra asylsökande trycks undan från arbetsmarknaden för att det saknas jobb som de är kvalificerade för. Det hela resulterar i en ond cirkel som försvårar integration och inskränker barns rätt att vara med sina föräldrar.

Även barnens integration i samhället försvåras för varje år som går innan de kommer in i den svenska skolan. Ett barn som börjar i svenska skolan i årskurs ett har goda chanser att gå ut nian med lika goda resultat som svenskfödda barn, medan ett barn som börjar skolan några år senare har sämre möjligheter. Barn som börjar i en svensk skola först i högstadiet har svårt att klara målen för årskurs nio. Därför är det av central betydelse för barnens integration att de inte först väntar kvar i flyktingläger i flera år medan föräldrarna lär sig svenska och letar fast jobb och en tillräckligt stor bostad.

Att försörjningskravet leder till sådana konsekvenser är varken nytt eller det enda sättet som det försvårar familjeåterförening. Att i första hand erhålla en inkomst eller bostad som bedöms som tillräcklig kan vara svårt nog, att det därtill ska tillkomma extra kostnader och krav beroende på barnens åldrar och boarea gör det nästintill omöjligt för en person som nyligen etablerat sig i Sverige att återknyta med sin familj, särskilt om man har flera barn. Eftersom det ofta är män som först tar sig till Sverige, för att sedan återförenas med sin familj i landet genom lagliga och säkra vägar, leder försörjningskraven och de långa väntetiderna till att kvinnor och barn befinner sig i oerhört utsatta situationer. I värsta fall befarar vi att det kommer att innebära att fler kvinnor och barn ser sig tvingade att ge sig ut på farliga flyktvägar med livet som insats.

Med sju år av försörjningskrav i backspeglarna kan vi konstatera att det varken hjälper människor att integreras i samhället eller att etablera ett stabilt liv. Istället har lagen

fungerat som ett effektivt sätt att splittra barn från sina föräldrar, försämrat asylsökande/nyanländas psykiska hälsa och ökat ovissheten om ett liv i Sverige. Vi ser det därför som oerhört angeläget att inte skärpa försörjningskraven så att färre människor får återförenas med sina familjer. Vi vill i stället avskaffa försörjningskraven för familjeåterförening för alla. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka asylsökande barns rätt att återförenas med sina föräldrar.

Barn som kommit till Sverige som anhöriga till sina föräldrar ska inte utvisas på 18-årsdagen

När barn kommer till Sverige som anhöriga till en förälder som fått asyl eller arbetstillstånd men inte själva har asylskäl har systemet med tidsbegränsade uppehållstillstånd lett till en oönskad effekt, nämligen att familjen splittras igen när barnet fyllt 18 år, om inte barnet hunnit få ett permanent uppehållstillstånd innan 18-årsdagen.

För att hantera bland annat den här situationen infördes en ytterligare humanitär skyddsgrund 2021 där vuxna som har en särskild anknytning till Sverige kan beviljas uppehållstillstånd. Denna grund vill regeringen avskaffa. Det skulle få allvarliga konsekvenser för barn som tvingas att leva med oro för om de kan fortsätta att stanna i Sverige. Det skulle också splittra familjer. Ditt barn slutar inte att vara ditt barn enbart för att det blivit myndigt. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att inte splittra familjer för att ett barn fyller 18 år.

Utred den rättsosäkra medicinska åldersbedömningen

Barn har särskilda rättigheter just för att de är barn. Det är därför av största vikt att alla barn faktiskt får åtnjuta dessa rättigheter. Den medicinska åldersbedömning som togs fram i början av 2000-talet har fått stor kritik för att bedömningen i många fall är godtycklig och baserad på sannolikhet samt att Rättsmedicinalverkets metod saknar tillräckligt vetenskapligt underlag för att bedömas vara tillförlitlig. Den medicinska åldersbedömningen leder i flera fall till att barn felaktigt bedöms som vuxna, något som kan ha ödesdigra konsekvenser för deras asylprocess samt strider mot de konventionsåtaganden Sverige förpliktat sig att uppfylla.

Den oberoende granskning som skulle tas fram till 2024 för att bedöma huruvida metoden är sund eller inte lades istället ned av regeringen. Miljöpartiet ser med bestörtning på regeringens ovilja att vidta åtgärder för att komma till rätta med detta enorma rättssäkerhetsproblem. Rättsosäkra åldersbedömningar riskerar att beröva barn deras rättigheter genom att de berövas själva statusen som just barn. Miljöpartiet kräver att utredningen återupptas och slutförs samt att man fullföljer och implementerar de direktiv som utredningen rekommenderar. Detta krävs om medicinska åldersbedömningar ska kunna användas. Det krävs också för att Sverige ska kunna leva upp till barnrättskommitténs uppmaning att beslut ska vara möjliga att överklaga för den berörda parten och att man när det uppstår tvivel hellre friar än fäller. Därför föreslår vi

att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att återuppta utredningen om medicinska åldersbedömningar.

Beslut om uppehållstillstånd ska utgå från ansökningstidpunkt, inte beslutstidpunkt.

En problematik med dagens lagstiftning är att rätten till uppehållstillstånd bedöms utifrån den asylsökandes ålder vid utfärdandet av uppehållstillstånd, inte den ålder då de ansökte eller anlände till Sverige. I många fall handlar det om att handläggningstiderna på Migrationsverket varit såpass långa att de som ansökte som barn har hunnit bli myndiga och därför bedöms utifrån kravbilden på vuxna som söker asyl. Migrationsverkets och domstolarnas långa handläggningstider ska inte innebära en förlust av rättigheter för barn. Därför föreslår vi att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut gällande uppehållstillstånd ska utgå från ansökningstillfället och inte beslutstillfället när det gäller om personen ska betraktas som barn eller inte och tillkännager detta för regeringen.

Unga med stark anknytning till Sverige ska ges ökade möjligheter till uppehållstillstånd

De senaste årens exceptionellt långa handläggningstider i asylprocessen har inneburit dels att många asylsökande som kom till Sverige som barn har hunnit bli 18 år och därmed får sina asylskäl prövade som vuxna, dels att många utav dessa unga personer under handläggningstiden har hunnit skapa en stark anknytning till Sverige genom studier, fritidsaktiviteter och olika nätverk. Miljöpartiet kämpade hårt för att förhandla fram och driva igenom de tillfälliga regler som ger ensamkommande unga som drabbats av orimligt långa handläggningstider en ny möjlighet till uppehållstillstånd för gymnasiestudier istället för att avvisas från Sverige eller leva kvar här i ett skuggsamhälle i stor utsatthet. Lagen innebär att tusentals unga ensamkommande som har väntat länge på beslut och rotat sig i Sverige får möjlighet till uppehållstillstånd. Det finns dock också ungdomar som befinner sig i en liknande situation men som inte uppfyller lagens kriterier eftersom de sökte asyl i Sverige något senare eller väntade något kortare tid på beslut.

Miljöpartiet vill att unga personer med stark anknytning till Sverige ska ges ökade möjligheter till uppehållstillstånd. Det handlar ofta om välmotiverade ungdomar som har en starkare anknytning till Sverige än till något annat land. Många har fått sin utbildning i Sverige och många arbetar i äldreomsorgen och inom andra yrken. Detta bör i högre utsträckning beaktas i bedömningen av om de kan beviljas uppehållstillstånd på humanitär grund. Miljöpartiet vill därför att den humanitära grunden i utlänningslagen stärks istället för att avskaffas. Därför vill vi att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att unga personer med stark anknytning till Sverige ska ges större möjligheter till uppehållstillstånd i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Barn ska inte hamna i rättsligt limbo

I flera år har vi kunnat urskilja en växande problematik med att människor lever extremt utsatt som papperslösa i limbo. Situationen uppstår när en person som ansökt om uppehållstillstånd blir nekad och istället ska utvisas, trots att detta är omöjligt i praktiken på

grund av verkställighetshinder. Detta kan bero på att det är praktiskt omöjligt att ta sig till landet, att landet i fråga vägrar att ta emot personen eller att det inte går att styrka att personen i fråga har rätt att vistas i mottagarlandet. Människor hamnar då i en situation där de varken omfattas av svenska skyddsnät och rättigheter eller kan utvisas. De saknar rätt att stanna kvar i Sverige men kan inte utvisas. De befinner sig alltså i limbo. Statslösa påverkas i hög utsträckning av detta, eftersom de saknar id-handlingar som kan styrka från vilket land de kommer ifrån.

Livet för en person i limbo präglas i hög grad av ovisshet och utsatthet. De nekas chansen att delta fullt ut i det svenska samhället, och i den mån de gör en ansats till detta kan det liv de byggt upp snabbt tas ifrån dem. Inte minst gäller detta för alla barn som är födda i Sverige och har bott här hela sina liv men som nekas uppehållstillstånd och på grund av verkställighetshinder inte kan utvisas till föräldrarnas hemland. Det är svärbegripligt att barn som levt hela sitt liv i Sverige, som går i svensk skola och kallar Sverige för sitt hemland tvingas att leva under konstant osäkerhet och rädsla för att utvisas. Att barn tvingas leva ett helt liv i limbo riskerar att urholka legitimiteten i migrationslagstiftningen, och det påvisar även avsaknaden av ett barnrättsperspektiv. I många fall kan man i ett tidigt skede konstatera att verkställighetshinder kommer att vara bestående och utanför den enskildes kontroll. Det finns alltså ingen möjlighet för den asylsökande att utvisas inom de närmaste fyra åren. Ändå tvingas människor ansöka om asyl samt få avslag för att sedan invänta preskriptionstidens slut och sedermera börja om processen. Det är inte humant att låta barn leva i utsatthet hela sina liv för att sedan plötsligt utvisas till länder där de saknar anknytning och kontaktnät.

Det är särskilt problematiskt att myndigheterna och domstolarna börjat tillämpa en ordning med avslag på ensamkommande barns asylansökningar trots att de inte kan verkställas när det saknas ett ordnat mottagande. Att avslå ett 14-årigt barns ansökan och samtidigt utfärda verkställighetshinder fram tills att barnet fyller 18 år är en praxis som står helt i strid med att sätta barns rättigheter i centrum. Att tvinga ett barn att leva flera år i skräck i väntan på utvisning till t.ex. Afghanistan, som varit fallet tidigare, är inhumant. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra de förslag som lagts fram av SOU 2017:84 gällande praktiska verkställighetshinder.

Barn har rätt till en skälig levnadsstandard

Tidöpartiernas ambition är uttalat att ge flyktingar minsta möjliga rättigheter och att göra livet i Sverige så dåligt som möjligt för människor som fått sin fristad här. De vill slå sönder principerna om generell välfärd för alla som är folkbokförda i Sverige och inskränka rättigheter för personer som fått uppehållstillstånd. Bland annat genom att vägra kvinnor som fött barn strax efter att de har fått uppehållstillstånd i Sverige rätt till föräldrapenning och barnbidrag samt dra in bostadsbidrag för nyanlända familjer och möjlighet för nyanlända med svåra funktionsnedsättningar att få merkostnadsersättning för t.ex. hjälpmedel och personlig assistans. De vill också inskränka möjligheten till omvårdnadsersättning. Det är en politik för ökad barnfattigdom.

Tidöavtalets förslag om sänkt dagersättning för asylsökande går stick i stäv med både barnkonventionens direktiv och barnrättskommitténs rekommendationer för att åtgärda Sveriges nuvarande bristområden. Varje barn har rätt till en skälig levnadsstandard, ett

åtagande som i dagsläget försakas som resultat av de ökade ekonomiska klyftorna. Varje barn åtnjuter inte denna rättighet, vilket är smärtsamt påtagligt för asylsökande barn och deras familjer. Den rekommendation som ges av barnrättskommittén är istället att höja socialbidragen för familjer med asylsökande barn. Miljöpartiet motsätter sig diskriminerande inskränkningar av välfärden för människor på flykt och kräver istället höjd dagersättning och en kriskommission mot barnfattigdom.

Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att höja dagersättningen för asylsökande och ukrainska flyktingar som får skydd enligt massflyktsdirektivet samt att tillsätta en kriskommission mot barnfattigdom. Riksdagen ger även regeringen till känna som sin mening vad som anförs i motionen om att flyktingar och skyddsbehövande inte ska diskrimineras vad gäller möjligheten till föräldraförsäkring, barnbidrag, bostadsbidrag, personlig assistans, merkostnadsersättning, flerbarnstillägg samt omvårdnadsbidrag.

Ukrainska flyktingars rättigheter måste stärkas

Det borde vara en självklarhet att ge ukrainska flyktingar som får skydd genom massflyktsdirektivet samma sociala förmåner som andra flyktingar som fått uppehållstillstånd har rätt till. Med tillgång till sjukvård, föräldrapenning, barnbidrag, bostadsbidrag och etableringsersättning hade personer från Ukraina getts bättre förutsättningar att jobba, leva och bo i Sverige. Frånvaron av dessa grundläggande förmåner skapar sociala problem för såväl vuxna som barn och försämrar möjligheterna till integration i det svenska samhället. Miljöpartiets uppfattning är att ukrainska flyktingar, precis som alla andra som är folkbokförda i Sverige, bör ha tillgång till samtliga bosättningsbaserade rättigheter och LSS. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Miljöpartiet har upprepade gånger agerat i riksdagen för att ukrainska flyktingar ska få samma villkor som andra som får uppehållstillstånd i Sverige. Möjligheten att folkbokföra sig är en nyckelfråga i sammanhanget. De nya reglerna som innebär folkbokföring efter ett år i Sverige är ett steg i rätt riktning, men Miljöpartiets uppfattning är att personer borde folkbokföras redan när de beviljas ett minst ett år långt uppehållstillstånd. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Återinför permanenta uppehållstillstånd

Tillfälliga uppehållstillstånd skapar ökad psykisk ohälsa och försvårar möjligheterna att bearbeta och behandla trauman. Att det saknas möjlighet att utfärda permanenta uppehållstillstånd för de flesta skyddsbehövande har lett till att svårt sjuka nekats vård och till och med avlidit som en konsekvens av detta. Tillfälliga uppehållstillstånd leder också till en sämre etableringsprocess eftersom ovissheten om hur länge man ska få stanna ofta gör det svårt för den nyanlände att fokusera på arbete och studier.

Tillfälliga uppehållstillstånd är ett inhumant verktyg som i många fall används för att lättare kunna utvisa flyktingar som kommit till Sverige som barn. I praktiken har de använts som ett redskap för att bryta ned barns psykiska hälsa och leder till att barn tvingas välja mellan utvisning eller att gå under jorden när de blir myndiga. Det handlar om ensamkommande barn som upplever en sådan oro och psykologisk påfrestning över

sin situation att vissa kontemplerar eller försöker att ta sitt liv. Det är för oss bortom förståelse hur man förväntar sig att barn ska kunna leva ett tryggt liv och integreras i samhället när de ständigt lever under hot om utvisning. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra permanenta uppehållstillstånd.

Underlätta för statslösa barn att förvärva medborgarskap

Barn har enligt konventionen en lagstadgad rätt till sitt medborgarskap, men hur blir det för de barn som levt hela sitt liv som statslösa och utan medborgarskap? Ser vi till svensk migrationslagstiftning och de förslag som framkommer i Tidöavtalet, så är det Sveriges jobb att göra livet mer besvärligt för de som har absolut lägst status i det internationella samfundet. Som statslös saknar du många av de rättigheter som svenska medborgare tar för givna, du saknar till exempel rörelsefrihet och har ingen rätt att öppna ett svenskt bankkonto, köpa din egen bostad eller gifta dig. Att som statslös erhålla medborgarskap är oerhört invecklat och försätter människor i extremt utsatta situationer under flera års tid. Om du är ett barn som är statslöst och kommer till Sverige måste du beviljas tillfälligt uppehållstillstånd vid två separata tillfällen för att sedan kunna ansöka om permanent uppehållstillstånd. Om du i väntan på att beviljas uppehållstillstånd fyller 18 år blir kravet för medborgarskap än mer strikt. Processen resulterar i att barn lever flera år utanför det svenska systemet, där de både är utsatta och blir utnyttjade. Ännu värre är det för de barn som nekas uppehållstillstånd men som på grund av att de är statslösa upplever praktiska verkställighetshinder och därmed lever hela sitt liv i utanförskap. Statslösa barn är i behov av skydd och omvårdnad, inte en större kravbild och byråkratiska hinder. Det måste bli lättare för barn som är statslösa att få svenskt medborgarskap. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för barn som saknar uppehållstillstånd, barn födda utomlands och barn med okänt medborgarskap att bli svenska medborgare.

Stoppa angiverilagen

Människor som är papperslösa i Sverige har väldigt få rättigheter, men de har rätt till vård, och barn har rätt att gå i skolan. Det är grundläggande mänskliga rättigheter som gäller alla. Redan nu märker man att personer som behöver vård inte vågar gå till vårdcentralen. Redan nu, på grund av debatten om angiverilagen, har rädslan spridit sig. Detta kan få allvarliga konsekvenser. Om kvinnor som ska föda barn blir för rädda för att åka till förlossningsvården och i stället föder hemma kan det innebära livsfara både för barnet och för den födande kvinnan. Om personer väntar med att söka vård kan deras hälsa förvärras, med allvarliga konsekvenser som följd.

Förskolan och skolan är en skyddsfaktor för barn som lever i utsatthet. Papperslösas situation i Sverige är mycket svår. Rädslan för att skickas tillbaka till ett ännu värre öde gör att många vuxna och barn lever med en stor oro. Förskolan och skolan är särskilt

viktiga för barn som lever i sådan utsatthet. Det är därför allvarligt att det kommer signaler om att föräldrar känner rädsla för att låta sina barn gå till förskolan och skolan.

En angiverilag underlättar inte för människor att ta sig ur skuggsamhället, det görs enbart mörkare för de som lever i det, samtidigt som dess omfång riskerar att utvidgas. En angiverilag riskerar att minska de få kontaktytor som papperslösa har med samhället och driver dem ännu längre bort.

Angiverilagen har mött starka protester från de fackföreningar som organiserar läkare, sjuksköterskor, omsorgspersonal, bibliotekarier, lärare, socialsekreterare och andra medarbetare i välfärden. Att förpliktiga människor genom lag att bryta mot sin grundläggande yrkesetik urholkar tilliten till välfärdens institutioner. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att inte införa ett angiverisystem.

Obligatorisk grund- och gymnasieskola för asylsökande – utan angiveri

Alla barn har rätt att gå i skolan, oavsett om de är asylsökande, statslösa eller har beviljats uppehållstillstånd. Så är fallet idag, barn har den rättigheten, men det är ändå långt ifrån alla av de som ansöker om eller som har beviljats uppehållstillstånd som faktiskt går i skolan. I vissa fall kan det handla om att kommunerna inte upplyst asylsökande familjer om möjligheten till skolgång. I andra fall kan det handla om att barn och föräldrar på grund av sin ovissa asylprocess inte känner att det är värt att påbörja en skolgång som man ändå kommer att fråntas. Skolgången är en fundamental del av barns liv. Det är i skolan man skaffar vänner, lär sig om olika samhällsfunktioner, utvecklar sitt kritiska tänkande samt lär sig om sina styrkor och förmågor. Skolan fungerar även som en trygg punkt för många barn; den skapar kontinuitet i vardagen och ger barn en tydlig mening.

Att skolplikt varken gäller för asylsökande eller barn med uppehållstillstånd gör att många går miste om den grundläggande skolgång de egentligen har rätt till. I de fall där barnen tidigare gått i skolan leder flykten från hemlandet ofta till att skolgången abrupt avbryts. Den ovisshet och omständighet som asylprocessen medför gör det inte enklare för barn att återuppta sin skolgång. I andra fall har barnen ingen tidigare skolgång, vilket i sig är en tröskel för att barn ska börja gå i skolan och kunna ta del av den fullt ut. Barn som missar en väsentlig del av sin skolgång möter även en brantare trappa i sin framtid och sitt yrkesliv. Det kan handla om att man retroaktivt behöver komplettera sin skolgång, vilket leder till att det dröjer innan man förmår att etablera ett stabilt liv. Det kan även handla om att man vill utbilda sig till ett visst yrke men saknar befogenhet. Vi vet hur viktig skolan är för barns framtidsutsikter. Vi vet även att en bra skolgång från tidig ålder kan göra mycket för att förhindra socioekonomisk utsatthet.

Det är därför viktigt att skolplikten omfattar både barn som söker asyl och barn med tillfälliga uppehållstillstånd. Genom skolplikt skapar man en tydlig förbindelse mellan barn och samhälle samt minimerar risken för att falla mellan stolarna. För att förverkliga detta är det nödvändigt att det inte införs angiverilagar i skolan. Därför föreslår vi att riksdagen ger regeringen tillkänna som sin mening vad som anförs i motionen om att grund- och gymnasieutbildning ska vara obligatorisk för asylsökande barn, barn som saknar uppehållstillstånd och barn med tillfälligt uppehållstillstånd.

Annika Hirvonen (MP)

Rasmus Ling (MP)

Mats Berglund (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Camilla Hansén (MP)